

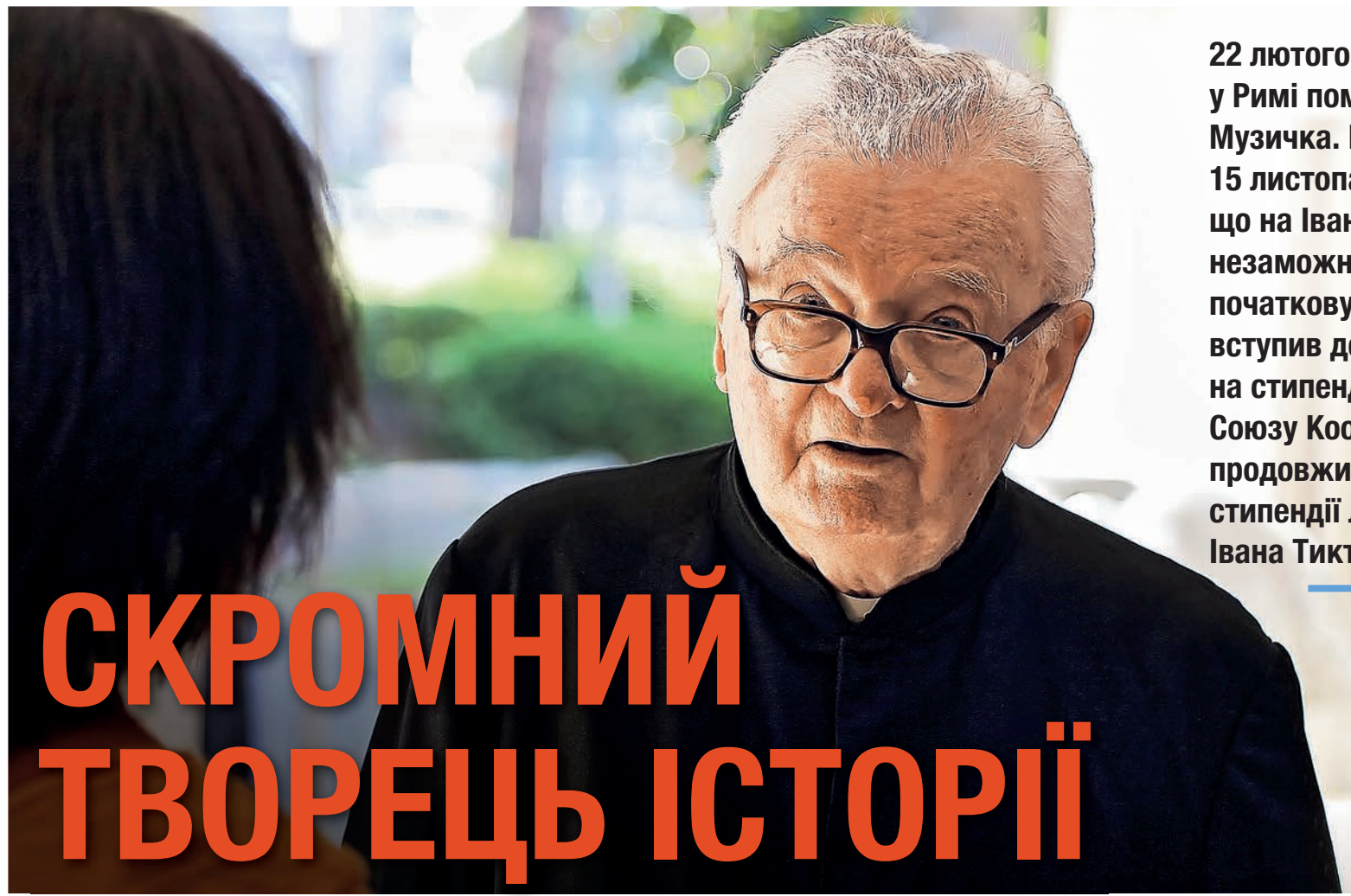
ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

PIK ВИДАННЯ • JAHRGANG 68

БЕРЕЗЕНЬ • MARZ 2016 • Nr. 5 (2937)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

22 лютого на 95-му році життя у Римі помер отець-доктор Іван Музичка. Він народився 15 листопада 1921 р. в с. Пуків, що на Івано-Франківщині, у родині незаможних селян. Здобувши початкову освіту у рідному селі, вступив до Рогатинської гімназії на стипендію від Рогатинського Союзу Кооператив, а згодом продовжив студії завдяки стипендії львівського поміщика Івана Тиктора.

СКРОМНИЙ
ТВОРЕЦЬ ІСТОРІЇ

Великий вплив на виховання молодого Івана мав місцевий парох о. Василь Соловій. Окрім глибоких проповідей, його також захоплював спів церковного хору під керівництвом того ж пароха. Звідси два життєвих покликання, які зароджуються у душі малого хлопця: священство і музика.

У 1941 р. Іван стає вчителем початкової школи с. Пуятинці, а через рік уже вчителює в школі рідного села. У 1942 р. Музичка заочно закінчує факультет теорії

музики і гри на скрипці у вчительській семінарії м. Рогатин. У 1943 р. молодий учитель, спонуканий переконаннями і авторитетом проф. Угриня Безгрішного, вступає до дивізії «Галичина». Після рекрутського вишколу, доброволець Музичка був призначений до дивізійної оркестри. Після тривалої хвороби на золотуху змушений покинути оркестр і приступити до обов'язків санітара та перекладача.

Війна наближалась до кінця. Більша частина дивізії,

опинившись у британському полоні, була розміщена на східному узбережжі Італії, поблизу міста Ріміні. У липні 1945 р. до військовополонених прибули з Риму кілька священників і завдяки їх сприянню восени 1945 р. два десятки полонених були перевезені англійцями на навчання в Папську Колегію св. Йосафата. Це стало початком здійснення мрії Івана Музички ступити на дорогу священничого покликання.

Ставши священником у травні 1951 р., отець Іван

був призначений на душпастирську працю в Англії, де вірно служив своїм парохіянам протягом 24-ох років. На початку 1970-их патріарх Йосиф Сліпий, що повернувся з сибірських лагерів, став наполягати, щоб о. Музичка приїхав працювати до Риму. Він приїхав до Вічного Міста у 1975 р. Тут він стає викладачем новоствореного Українського Католицького Університету, займається видавничою діяльністю, готує до друку журнал «Богословія», пише багато наукових

і популярних праць, займається організацією богословських курсів.

У 1976 р. о. Іван стає першим парохом церкви свв. Сергія і Вакха у Римі і виконує це служіння аж до 2001 р. У 2006 р. о. Музичка стає ректором собору Святої Софії в Римі, опікуючись українськими заробітчанами не лише в Римі, але й здійснюючи богослужіння у м. Неаполі. Від 1991 року о. Іван Музичка майже кожного року приїжджав до України на виклади в світських та духовних навчальних закладах, читав публічні лекції. Останні роки свого життя о. Музичка, виснажений фізично багаторічною працею, але не духовно, провів у своєму помешканні в приміщенні будинку Товариства «Свята Софія» у Римі.

Вічна йому пам'ять!

Інформаційний ресурс УГКЦ
Інші матеріали про Покійного
читайте на сторінках 4 та 5

ХТ

ПРОЩАТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Бо якщо ви прощатимете людям провини їхні, то простить і вам Отець ваш Небесний. А коли не будете прощати людям провин їхніх, то і Отець ваш не простить вам провин ваших (Мф. 6, 14–15).

Як важко сьогодні жити за цими словами Христа. Війна озлобила суспільство. Безпосередньо у військових діях на сході нашої країни беруть участь не так і багато людей, проте дух війни вже глибоко вкорінився в суспільстві. Воюють десятки тисяч. Але через телебачення та інтернет самовидцями війни – її жахів та болі – стають мільйони... Війна проникає у наш розум та душі.

Я не можу простити. Ці слова чує сьогодні на сповіді священник. І щоразу, почувши таке шокуjące зізнання, німієш. Адже ці слова вимовляють найкращі наші парафіяни, ті, кого ми звикли вважати людьми терпіння й любові...

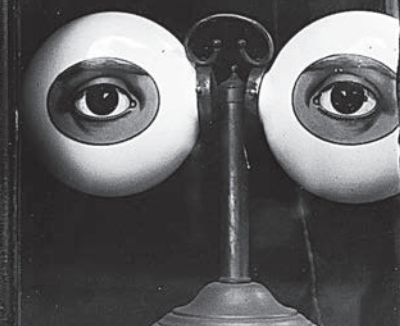
Як простити матері, у якої війна забрала єдиного сина? Як простити тим, у кого війна забрала дім, роботу та малу батьківщину? Як простити тому, хто

перебував у полоні або повернувся з війни без руки чи ноги? Як простити смерть бойового побратима?

На війні не шукають прощення. Там шукають справедливості, котру розуміють як помсту. І в цьому – пекло війни... І в цьому – прокляття війни, яка вимагає від людей щоразу нових жертв заради справедливості. Одна з головних небезпек сучасної війни – це неправда, з якою людина стикається щодня. «Він неправдомовець і батько неправди» (Ін. 8, 44), – сказано про диавола. На жаль, чимало журналістів сьогодні забули ці слова та співпрацюють з «батьком неправди». Яка тільки неправда не поширюється сьогодні російськими засобами масової інформації, аби виправдати анексію Криму та військову агресію на сході України. Та будьмо чесними із собою. На жаль, дух нелюбові шириться сьогодні не лише Росією, а й нашим суспільством, де останнім часом також помітна виразна тенденція до міфологізації реальності.

Продовження на 2 стор. ►

С-на: Irving Penn.
Вітрина крамниці з оптикою,
1939 р.

Які настрої нині панівні в німецькому суспільстві?
Куди котиться Європа?
Про це розмірковують психолог, політолог та економіст. Читайте на 8 стор.

ПРОЩАТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Не пробачу. Ненавиджу. Проклинаю. Ці дієслова вживаються дедалі частіше. Прощення – це особистий вчинок. Але на війні мало особистого. Особливо на війні сучасній, однією зі складових якої є війна інформаційно-психологічна. Особиста відповідальність? Особистий вчинок? На жаль, війна знеособлює людину та розчиняє її у колективних емоціях.

Сучасне телебачення та інтернет зробили самовидцями війни все суспільство. Руїни міст та тіла вбитих. Ми бачимо це день у день. Чия ж психіка це витримає? Чия душа не зробиться жорстокішою, споглядаючи цю картину?

Прощати завжди важко. «Взаємне прощення, – навчав Блаженніший Митрополит Володимир, – можна назвати наріжним каменем християнського життя. Але кожен з нас знає, як важко це робити, як важко пробачити незаслужену образу, відповісти добром на зло, як важко похвалити іншого, відгукнутися про людину добрим словом, коли вона нас засудила та зробила нам боляче». Та хіба життєві ситуації, про які пише Блаженніший, можна порівняти з тим, що переживає наша країна сьогодні? Хіба не в тисячу разів важче простити вбивцю, гвалтівника, терориста?

Простити під час війни – це справжній подвиг. Однак лише так наше серце може звільнитися від ненависті. Лише протиставивши винуватцям нашим – хоч би якими тяжкими були їхні провини – ми можемо просити відпущення власних провин у Небесного Отця. «За таємничою логікою Христа, – пише отець Олександр Шмеман, – прощення потрібно не стільки тому, кого прощають, скільки тому, хто прощає. Воно потрібно мені, бо підносить

На цвинтарі в Дніпропетровську поховано сотні українських воїнів, які стали на захист України в протистоянні з Москвою. На світліні Макса Левіна могили тимчасово неопізнаних вояків. Царство їм небесне!

мене, а отже, й мій світ, у інший, духовний вимір, який тільки й може звільнити людину від страшного детермінізму провини та помсти, привести винуватця не лише до законного покарання, а й до морального відродження».

Простити? Кого? Ворога? Під час війни? Певний, що сказані мною слова викличуть чимало питань у багатьох патріотів нашої країни, котрі сьогодні зі зброєю в руках захищають її суверенітет і територіальну цілісність. Висловлюся точніше. Простити – не означає зняти з себе відповідальність. Простити – не означає скласти зброю і втекти з поля бою. Простити – не означає залишити беззахисними перед ворожою навалюю наші родини та країну загалом. Простити – не означає потурати злу. Прощення – це подія, що відбувається у просторі нашого серця. Воно починається з миті, коли ми усвідомлюємо, що енергія ненависті спотворила та позбавила сил нашу душу. Тому прощення не може знести наш дух і військо чи змен-

шити патріотизм суспільства. Навпаки, прощення принесе нам нові духовні сили та наблизить нас до перемоги.

минає, люди відчувають знесиленість і біль. Чи можна перемогти силою ненависті? Гітлерівська Німеччина

Нього. І в долі Спасителя, і в історичній долі Його Церкви знайшла відображення життєва сила Любові. Ті, хто ненавиділи і мстилися, зійшли з історичної арени. А «безсила» громада учнів Христа стала тим малим зерном, з якого виросло дерево європейської цивілізації.

Отець ненависті – диявол, який відокремлює світ від Бога. Тому ненависть – роз'єднує. А отцем любові є Боже Слово, Яке зійшло на землю, щоб об'єднати її з небом. Станьмо на коліна перед нашим Небесним Отцем і прохаймо в Нього миру та єдності для нашого суспільства і нашої країни. Звернімо наші серця до Бога і прохаймо в Нього, щоб вогонь Божої любові спопелив у нас усю ненависть і нелюбов. Прохаймо у Бога, щоб зберіг життя кожного українського солдата, помножив сили кожного волонтера, благословив кожну українську родину.

Господи Благий! Викорени із сердець наших ненависть і дай нам побачити наші власні гріхи. Зміни серця наші силою Своєї любові. Навчи нас жити в чистоті та єдності. Сьогодні, у Прощену Неділю, звертаюся до всіх із проханням простити мої вільні чи невольні провини. В свою чергу прикликаю всепрощаюче Боже милосердя на кожного з вас.

Христос, Бог наш, Бог прощення і любові, посеред нас! І є, і буде!

3 проповіді митрополита Олександра, одного з лідерів проукраїнського крила в УПЦ МП. Подано за сайтом ставропігійної парафії УПЦ у Києві

Думи мої...

Корупція – це тяжкий гріх. Якщо людина постійно робить його і не кається, який тоді сенс у сповіді? Щоб сповідатися, спочатку потрібно покаятися і вирішити більше не повторювати гріховних дій. Той, хто свідомо і добровільно відмовляється покаятися в гріху корупції, не зможе отримати відпущення своїх гріхів і причаститися. На жаль, багато українців зжилися з цим гріхом і вже не відчувають його тяжкості.

Ви ніколи не дасте своїм дітям зіпсованої їжі, адже вона може завдати шкоди їхньому здоров'ю. Корупція якраз і є такою їжею. Допускаючи корупцію, ми тим самим даємо своїм дітям зіпсоване суспільство. Кожен з нас повинен відчути відповідальність за це.

Патріарх Святослав, з інтерв'ю журналу «Фокус», відповідаючи на таке запитання журналіста: Патріарх УПЦ КП Філарет говорив, що не буде причащати хабарників. Як ви ставитесь до таких ініціатив? Департамент Інформації УГКЦ

З Катехизму УГКЦ

Бог стає співобразним з нами – стає як людина, щоб зробити нас співобразними зі Собою (пор. Флп. 2, 7). В уменні Син Божий зійшов до аду і, знайшовши Адама, дарував людині прощення гріхів, участь у Божій природі та вічне життя. «Слово стало людиною, щоб ми досягли обожествлення». Людина, «в Адамі» зведена намовою змія, намарне прагнула «стати як Бог» власними силами (див. Бут. 3, 5). «Був обманутий колись Адам, бо зажагнув бути богом, і не став. Людиною став Бог, щоб Адама зробити богом». Людина «у Христі» через уподібнення до Бога дійсно може «стати як Бог»: «Нам були даровані цінні й превеликі обітниця, щоб ними ви стали учасниками Божої природи» (2 Пт. 1, 4). (181)

СТУДЕНТИ УКУ ЗВЕРНУЛИСЯ ДО ПАПИ РИМСЬКОГО

Конференція студентів Українського Католицького Університету (вищий орган студентського самоврядування) прийняла рішення звернутися з відкритим листом до Папи Римського та запросити його відвідати Україну.

Підписана нещодавно в Гавані Спільна Декларація папи Франциска та патріарха РПЦ Кірілла породила ланцюжок негативних коментарів, емоцій, відгуків. «З'явилася думка, що було би добре цей ланцюг перервати та спонукати один одного, і в міру можливого Святішого Отця та Ватикан до іншого способу мислення про Україну. Ідея проста – найкращий спосіб переконатися в тому, що картина, яку представляє Росія та РПЦ, зокрема, щодо подій в Україні, є спотвореною та хибною – стати учасником цих подій та відвідати Україну, зустрітися з українському молоддю», – вважає голова ради студентів УКУ Михайло Шелемба. («ДивенСвіт»)

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ДО ПАПИ

Слава Ісусу Христу! Ваша Святосте!

Пишуть до Вас студенти українських навчальних закладів, незалежно від конфесії, релігії, етнічного походження та будь-яких інших ознак. Маємо надію, що в нинішню добу комунікації лист дістанеться до вас без проблем.

Ми не професійні богослови, щоб фактово оцінити Декларацію, підписану вами спільно з Патріархом Московським у Гавані. Проте ми відчули, що вам треба краще пізнати Україну. Тому її визріло просте рішення: запросити вас відвідати її. Найкраща «Вікіпедія» – це людські серця, а ми готові їх перед вами розкрити.

Наше покоління, що мріяло про щасливе життя в мирі і благоденстві, опинилося раптом посеред війни, ініційованої Російською Федерацією. Військові аналітики можуть називати цю війну гібридною – начебто її нема. Але смерть не буває гібридною: ми щодня втрачаємо друзів, втрачаємо молоді життя.

Найкращий шлях до миру – це діалог: кому краще це зрозуміти, як не нам? Але як його розпочати, коли ми є об'єктами щоденної агресії з боку підконтрольних Росії сил? Як примиритися з нападником,

коли умовою миру він висуває зречення нашої ідентичності? Чи можна захистити мир, підкоряючись цінностям, які загрожують усій людській цивілізації? Напевно, на нашому місці Ісус сьогодні спитав би: «Що таке – мир?».

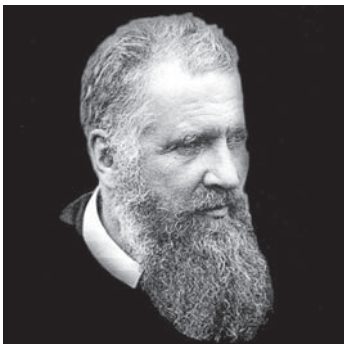
Ваша Святосте! В наших очах, як і очах усього світу, ви – людина Божої правди, яка не знає лукавства. Ви, як і ми, спрагли щирості й чистоти. Тому ви маєте зрозуміти нас: ми не хочемо спиратися на тих, хто лукавить, бо вони, як та ісаївська поламана очеретина, «увійдуть у долоню нашу і продірявлять її» (Іс. 36:6). Ми шукаємо пронизливої правди, в якій упізнаємо і Христа, і Його Церкву. Таку Церкву ми бачили недавно на Майдані: Церкву без політики й лукавства; Церкву, яка молилася і свідчила, відкривала свої брами перед страждущими; була мужня й відважна, як усі мученики.

Ваша Святосте! Ми просимо Вас: допоможіть нам утвердитись у вірі, що добро таки переможе! Приїдьте до нас в Україну і помоліться з нами, щоб мир повернувся на нашу землю. Щоб із цим миром прийшов Святий Дух, який «все очищає від скверни». Щоб на землю нашу зійшло благословення Боже! (А.Ф.)

ХТ

НЕДІЛЯ ПРОЩЕННЯ

Передусім, Дорогі Браття, мусимо вам пригадати, що любов ближнього є в християнстві всім. Християнство – це наука любові, а християнська праведність – це життя любові ближнього. Ціла наука І. Христа в тому одному слові: «Любим один одного; любов є від Бога і кожний, хто любить, від Бога родився і знає Бога. Хто не любить, не знає Бога. Бо Бог є любов і хто перебуває в любові, в Бозі перебуває» (І. Йо. III. 14). А Христос так полюбив нас, грішників, що життя Своє за нас віддав, – що кормить нас пресвятою Євхаристією, Таїнством Свого Тіла і Крови; так полюбив нас, що бажає нам передати участь в своєму вічному царстві. Любов є найвищою метою закону (І. Тим. 1–5). Любов –

то сповнення всіх заповідей (Рим. XIII. 10). Любов є рятунком перед гріхом і прикриває множество гріхів (І. Петра IV. 8). Без любови людина є нічим; коли б навить «говорила людськими і ангельськими язиками, а любови не мала, була би мов мідь звеняча або кимвал брєнячий. І хоч би хто мав дар пророцтва і знав усі тайни і все знання, хоч би мав усю віру, так щоби переносити і гори, а любови не мав би, то він

ніщо. І хоч і роздав би увесь маєток, і хоч віддав би і тіло на спалення, а любови не мав, ніщо йому не допоможе» (І. Кор. XIII).

А правдива любов обнімає всіх ближніх. Годиться вправді своїх близьких більше, а дальших, чужих менше любити, але християнською любов'ю треба усіх ближніх обнімати. У Ст. Завіті було сказано: люби твого ближнього, а ненавиди твого ворога, а Христос сказав нам: «Любіть ваших ворогів і моліться за тих, що переслідують вас, щоб ви стали синами вашого Вітця, що на небесах, котрий своєму сонцю велить сходити на добрих і на злих, і посилає дощ на праведних і неправедних» (Мт. V. 45).

Із декрету Митрополита Андрея «Не убий», листопад 1942 року

КОГО МІНЯЮТЬ НА ШЕПТИЦЬКОГО?

Міський голова **Миколаєва** О. Сенкевич в рамках закону України про декомунізацію підписав розпорядження про переназання більш як 120 вулиць міста. Дотеперішня вулиця Карла Маркса отримала назву **Андрея Шептицького**. **Фастів**. Депутати Фастівської міської ради прийняли рішення перейменувати вулицю «Червоний шлях» на честь Митрополита Андрея Шептицького. З'явилися також вулиці на честь Героїв України, полеглих в АТО, Небесної Сотні, Данила Галицького, Андрія Кузьменка та інші. **Шепетівка (Хмельниччина)**. Депутати міської ради прийняли рішення перейменувати вулицю та провулок Тургенева на вулицю Митрополита А. Шептицького. З відповідною пропозицією звертався владика Василь (Семенюк), архієпископ і митрополит Тернопільсько-Зборівський, та вірні греко-католицької громади міста на чолі з о. В. Боднаром. **Луцьк**. У Луцьку перейменували 27 вулиць. Замість Орджонікідзе буде Митрополита А. Шептицького, вулицю Уляни Громової переіменували на вул. Йосафата Кунцевича, а Доватора на Християнську. **Хмельницьк**. Перейменували близько півсотні вулиць, зокрема, вул. Ковпака перейменували у вул. Євгена Коновальця, Колгоспну – у Квітки Цісик, Ряскової – у вулицю Митрополита А. Шептицького, Маршала Рибалки – у Степана Бандери, Червонофлотську – у Повстанську. **Київ**. Вулицю Луначарського вирішено перейменувати на вулицю Митрополита А. Шептицького. Рішення вимагає ще затвердження. (А.Ф., «Слово Волині», «Історична правда»)

ІНОЗЕМЦІ У ЗСУ

Грузини – перші іноземці, які офіційно увійшли до складу ЗСУ. Грузинський Національний Леґіон в Україні став частиною 25 мотопіхотного батальйону «Київська Русь». Командир Леґіону Мамука Мамулашвілі: «Грузинський Леґіон знаходиться тут з перших днів війни. Був прийнятий закон, завдяки якому ми змогли офіційно вступити в ряди збройних сил, і Грузинський Леґіон інтегрувався в 25 батальйон.

Це дуже важливо для нас, тому що зараз ми можемо представляти один із українських батальйонів». Він додав, що Грузинський Леґіон прийме у свої ряди також американських громадян: «Ми чекаємо добровольців зі США, які також приєднуються до нас. Перша група буде з 10 осіб». 6 жовтня 2015 р. Верховна Рада проголосувала закон, що дозволяє іноземним громадянам та особам без громадянства проходити військову службу в ЗСУ. 28 січня ц.р. Рада дозволила військовослужбовцям-іноземцям отримувати українське громадянство після трьох років проживання в країні. (VIDIA, «Укрінформ»)

НАТО У КИЄВІ

Петро Порошенко підписав закон про статус представництва НАТО в Україні. Документ передбачає заснування представництва НАТО в Україні, яке складатиметься з офісу зв'язку НАТО та центру інформації й документації. У прес-службі Президента наголошують, що представництво НАТО сприятиме посиленню та розширенню участі України у всіх формах співробітництва, узгоджених між Україною та НАТО, включаючи надання дорадчої допомоги. (5 Канал)

ДОЛЯ БРИТАНІЙ В ЄС І УКРАЇНА

Прем'єр Великобританії Д. Кемерон назвав агресію Росії проти України однією з причин, щоб зберегти членство Британії в ЄС. «Існує більш важливе питання про нашу роль у світі: більше чи менше шансів у Британії вирішувати проблеми, перебуваючи поза ЄС? Звичайно, ми сильна країна. Ми п'ята за величиною економіка в світі. У нас є чудові збройні сили. Але треба думати про речі, які в останні роки становили для нас загрозу: ядерна програма Ірану, російська агресія в Україні, вплив міграційної кризи, ісламістський екстремізм і тероризм.» Він наголосив, що вихід країни з Євросоюзу спричинить ризики, і такий крок для Великобританії став би авантюрою століття. Референдум щодо долі Великобританії у Євросоюзі запланований на 23 червня. (24 Канал)

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ КНИГИ

Президент П. Порошенко підписав законопроект про зміни в книговидавничій сфері. Він передбачає створення Українського Інституту Книги, який, будучи державною установою, виконуватиме державні програми з популяризації української літератури, здійснюватиме фінансування публікацій українських книжок. (Еспресо.TV.)

БЕЗВІЗОВИЙ ВІДКЛАЛИ

Єврокомісія відклала рішення про безвізовий режим для України. На думку європейських чиновників, Україна робить недостатньо кроків для боротьби із корупцією. Єврокомісія повернеться до цього питання у квітні, коли у Нідерландах відбудеться референдум щодо угоди про асоціацію України з ЄС. («Збруч»)

СПОГАД ПРО о. МУЗИЧКУ

Людина молитви і обов'язку, чоловік з гострим розумом та гумором, відданий душпастир, критичний патріот, найбільш начитаний український священник нашого часу. Скромний «творець історії», він своїм життям зв'язав в наші пам'яті те, що час і історичні катаклізми розпорошували: міжвоєнну Галичину, воєнні лихоліття, служіння в розсіянні сущим, виміряну поколіннями незалежну Україну. Маючи перед собою образ постаті митрополита Андрея Шептицького, з яким мав незабутню особисту зустріч, отець Музичка багато доклався і приносив тиху і часто болючу особисту жертву, щоб здійснювати церковну і культурну візію Патріарха Йосифа.

Він був найстаршим священиком УГКЦ в західній Європі та чи не останній з того покоління душпастирів, які народилися в Україні після І світової війни, сформувалися від дитинства як християни з модерною українською свідомістю, пережили страхоту II світової і згодом, як в діаспорі, так в незалежній Україні відіграли ключову роль у становленні відродженої УГКЦ XXI століття, таким чином впливаючи на визначення вартостей і векторів України наших днів.

Він був добрим порадиником, учителем для багатьох поколінь українських студентів в Римі, серед яких пощастило бути і мені. Я особисто вдячний отцеві Іванові Музичці, який будував мене і моїх співбратів семінаристів в колегії Святої Софії при УКУ своїм прикладом. Отець Іван щотижня купував і читав одну-дві книжки. Він

«Особисто вдячний отцеві Іванові Музичці, який будував мене і моїх співбратів семінаристів в колегії Святої Софії при УКУ своїм прикладом.»
владика Б. Гудзяк

був широко обізнаним у всіх богословських дисциплінах, добре знав українську літературу, багато писав про Шевченка та Франка, знався у літературах різних народів, був добре ознайомленим з комуністичними теоріями Маркса, Леніна, Троцького, був шанувальником українських та неукраїнських дисидентів, зокрема творчості Солжениціна.

Ми, студенти, що жили під його опікою, його духовним та інтелектуальним провідом, бачили його дисципліновану працю. Якщо часто за столом, навіть в духовних установах, можуть бути буденні, а то й банальні теми розмов, то при отцеві Музичці в римському УКУ дискусії за обідом завжди були глибокі, іноді навіть провокативні, на різні теми: історія, психологія, соціологія, філософія, політика, мистецтво та звичайно ж богослов'я і життя Церкви. Ці розмови у спільноті залишаються пам'ятними на все життя.

Ми зверталися до отця Івана за порадою щодо різних духовних питань і проблем. Він наші питання завжди

сприймав серйозно. Одного разу за обідом я поставив отцеві запитання, на яке він не мав швидкої відповіді. Українці в Італії були добре інкультурані, і ми в УКУ не оминали практики післяобідньої сісти. Коли я прокинувся, то побачив на підлозі під дверима у своїй кімнаті два листки на машинці надрукованого тексту без інтервалу – наш ректор присвятив свій пообідній відпочинок, щоб дати формальну письмову відповідь на моє юнацьке запитання. Він шанував студентів, завжди звертався до них, хоч і в наскрізь домашній обстановці, на «ви».

Отець Іван вмів жартувати: він замовляв у нашого співбрата Марка Мудрого карикатури на своїх колег-священників, а розуміючи людські слабкості, розраховувався з «безгрішним» Марком сигаретами. До тих серед нас, хто потім стали істориками, отець Іван ставився з вдаваною погордою, мовляв «Ви, історики...» і «Взагалі, що з вами говорити, коли ви не були в війську...».

Отець Музичка був виро-зумілим сповідником, і хоча

публічно багато хто бачив у ньому строгого і навіть гострого мораліста, як духівник у сповіді, особистій розмові, подружніх та інших непростих обставинах, він був далекий від ідеологічності. Отець Музичка був передусім душпастирем, який умів дискретно розв'язувати складні духовні проблеми, зберігаючи принципи і реалізм. Таким духовним наставником і порадиником був Покійний для трьох поколінь дітей і рядових парафіяльних прихожан, провідників українського міжнародного мирянського руху, інтелектуалів та інтелігенції, художників, політиків, для студентів, семінаристів, священників, монахів, монахинь, а також єпископів. Цей духовний провід поширювався на різні країни через широке листування, поїздки і проповіді Покійного та через те що багато хто приїздив до нього на духовні та інтелектуальні бесіди, щоб слухати лекції, порадитися, посповідатися.

Як священник і духівник він мав перед собою Великого Бога. Йому були чужі ідеологічні ідоли, у своїх по-

радах чи оцінках він був вільний і прямий, іноді до болю. До деяких осіб, зокрема жіночої статі, він міг ставитися з не завжди заслуженим скепсисом, а то і сарказмом. Хто вистоявав вогонь, остаточно здобував Отця. Думаю, що зрештою сьогодні вони Покійному прощають.

Не секрет, що Отець Музичка мав свою незалежну (інколи протилежну) думку в стосунках не тільки з вірними-підопічними, політиками, співбратами в священстві, але також і з Йосифом Сліпим, за що Патріарх його ще більше шанував. Звертався Блаженніший до нього: «мітрата золотий» і також не секрет, що в певний час бачив о. Музичку своїм наступником.

Згадуючи отця Івана, слід це робити в його дусі – з вдячністю до Бога, який оберігав його протягом довгого, працюючого, плідного життя. Дякуймо Богові за отця Івана Музичку, молимося за його вічний спокій, щоб простилися йому прогрішення вольні і невольні, і щоб Господь оселив душу його там, де праведні спочивають. У Бозі він був праведний, на Бога він уповав, для Нього жив, живучи також для нас...

Отець Іван Дачко пригадавав як вітав отця Музичку на лєтовіщі Roma-Fiumicino 1975 року та привіз його до УКУ. Отець Музичка сказав: «То я вже тут. А звідси мені вже нікуди...». Дорогий Отче, звідси лише... до Царства Небесного...

Новопереставленого Єрея Івана Музичку поховали в крипті Святої Софії в Римі, в храмі, де він славив Бога і молився за людей більше 40 років.

владика Борис Гудзяк
(з Фейсбуку)

ХТ

ЧУЖИНА ДО МЕНЕ НЕ ПРИЧЕПИЛАСЯ

Попри свій «західний» життєвий шлях, Іван Музичка залишився щирим українцем: «Для мене ні Лондон, ні тим більше Рим не були ніколи батьківщинами. Належав я до тих емігрантів, які були повними чужинцями скрізь, де б не бували. Ніде до мене чужина не причепилась ні на крихітку, і ніякого сліду не лишила. Завжди мріяв повернутися колись до України. Якийсь голос шепотів мені, що таки повернуся, хоча ще недавно я сам вважав, що це неможливо».

З 1991 року Іван Музичка буває в Україні регулярно, кілька разів на рік – викладає в світських та духовних навчальних закладах, читає публічні лекції, друкує статті в наукових часопис-

сах. Приїжджаючи, ніколи не забуває зазирнути в своє рідне село. На презентації своєї книги о. Іван сказав: «Коли їду в Україну, завжди думаю про свою вже близьку смерть. Так не хочеться,

аби мене везли додому з Італії в закордонній труні та з закордонним паспортом!».

Сучасна ситуація в Україні (станом на 1999 рік-Ред.) є для о. Івана джерелом постійного душевного болю й

роздумів. Він страшенно переживає з того, що «ми загубимося в хуторянстві і всяких примітивах, а життя залишить нас при своїй широкій дорозі із простягнутими руками, як це вже почалося...». «Через що? – шукає причину Іван Музичка. – Може через те, що, як думав Іван Франко, ми стали наймитами: фізично і психічно. Інакше неможливо пояснити наш стан, нашу поведінку й ті

брудні події, вчинки, якими заповнені болючі наші будні... Впадаємо в якусь апатію від всіх своїх труднощів, байдужімо до всього, не дбаємо ні про що, навіть коли з голоду гинемо. На Заході такого не зустрінеш. Там людина буде шукати розв'язки, буде битися, грабувати, страйкувати, буде щось робити, але не жити в якійсь млоєній апатії, втішатися горілкою...

Продовження на 5 стор. ▶

ЧУЖИНА ДО МЕНЕ НЕ ПРИЧЕПИЛАСЯ

▼ Продовження. Початок на 4 стор.

Готові галушки нікому й ніколи не падають з неба. Візьміть німців після війни – вони не стогнали, не співали тужливих пісень, не нарікали, не робили революцію, а взялися до важкої праці. Відтак скоро стали на ноги й сьогодні добробут у них вищий, ніж у тих, хто війну виграв. Ось що означає спільна дисципліна, добрий і мудрий провід, розумна та пильна праця! Мене вже томить те думання про наш рятуюнок...»

Є в Івана Музички давня мрія: «Ось ще трохи попрацюю й тоді, може, буду, як Григорій Сковорода, мандрувати з сопількою шляхами

України й шукати когось, хто хотів би мене слухати». Він боїться, однак, що до цього не дійде – з роками сил не прибуває, а роботи не меншає.

Повернімося, зрештою, до книги Івана Музички «Християнство в житті особи і народу». То є збірка творів, написаних автором у різні часи, з різних приводів і на різні теми, об'єднані тим, про що каже назва книги. Перелік розділів книги свідчить як про різнобічну освіченість автора, так і про його широкі зацікавлення. Ось кілька розділів нової книги: «Початки української богословської науки

в ХХ столітті», «Священне мистецтво і богослов'я», «Соціальна наука християнства про особу», «Демократія в світлі науки Церкви», «Основи християнського виховання», «Родина – перша школа», «Благовісткування в Київській Русі», «Перший український друкований Ірмолій» (тексти і ноти богослужбових співів) та ще багато інших. Всі розділи нової книги цікаві й повчальні. Ось, наприклад, «Перший український друкований Ірмолій» – оригінальне й ретельне історичне дослідження, про яке сам автор сказав, що це «єдина моя студія, яку я написав без поспіху, а тому вона вийшла добре». У роботі йдеться про перше українське нотне видання з текстами, здійснене у Львові

1700 року. Воно на добрі півстоліття випередило московську православну Церкву Петра I – там власний Ірмолій з'явився лише 1772 року. В цьому, як пише Іван Музичка, нема нічого дивного, бо український церковний стиль співу стояв значно вище від московського.

Іван Музичка дослідив історію еволюції нотного письма в Україні, зокрема, процес усунення тогочасного крюкового письма лінійним західним нотописом. Саме таким нотописом було надруковано львівський Ірмолій. До речі, Москва перейшла на лінійний нотопис наприкінці XVIII сторіччя, а в грецькому православ'ї стародавні нотні «крюки» залишилися по сьогодні. Отець Іван наводить цікаві дані про го-

лового виконавця Ірмолію. Ним був ієромонах Йосип Городецький, за званням «гіс-серський друкар», який сам себе називає старовинним українським почесним ім'ям: «Пельгрим Єрусалимський». Бо він дійсно здійснив прощу до Гробу Господнього, «вмився в водах Йорданських». Далі продовжив закордонну подорож: відвідав Іспанію, Рим, Венецію. До Венеції він поїхав з професійного інтересу, спеціально заради того, щоб познайомитися там із відомою друкарнею. А вже після падіння Константинополя Венеція стала центром друкарства для греків і слов'ян. Вивчивши справу, «Пельгрим Єрусалимський» повернувся до Львова і взявся за видання Ірмолію.

Клара Гудзик, «День», 1999 р.

ХТ

ЛЯВДАЦІЯ НА ВШАНУВАННЯ ОТЦЯ МУЗИЧКИ

Отця митрата проф. д-ра Івана Музичку знаю я від 1953 року, коли мав змогу бути його учнем, бо ж він, будучи сотрудником в місті Рочдейль, у Англії, готував мене до першого св. Причасття. Як душпастир визначався совісністю, солідністю, добрим гумором, відданістю і точністю. Був великим книголюбом, і таким лишився по сьогоднішній день. Мав і має добре перо, писав різні фейлетони з нашого еміграційного життя, дописував до «Нашої Церкви» чи «Християнського Голосу» і любив молодь так, що часто можна було його бачити на пластових чи сумівських таборах.

Життя всіх нас, головню священників чи тих, що готувалися до духовного стану, чимало змінилося відколи Патріарх Йосиф опинився на волі. Сьогодні сміло можна твердити, що з початком 1960-их років надійшов час своєрідного вигідного застою в житті українських поселень. Поволі йшли в забуття лихоліття II світової війни і притуплювалася пам'ять про Рідний Край, ми пристосовувалися до умов наших поселень і багато хто забував про свої коріння і минуле. Патріарх Йосиф наче усіх нас стурмосив...

Мало це неабиякий вплив на чуйних священників, і таким священнослужителем, який постійно працював над собою був і є о. Іван Музичка. А Блаженніший Патріарх Йосиф, за порадою отця,

Рим, 25 лютого, перенесення тіла о. І. Музички до крипти Собору Святої Софії

коли в грудні 1980-го року він нам сказав: «Я собі сьогодні не уявляю Український Католицький Університет без о. Івана Музички. Тому то і я його іменував Ректором УКУ». Сказав він це тоді коли різні особи, чи радше достойники, чинили натиск, щоб усунути отця Музичку з провідних позицій УГКЦ. Доля великих особистостей-мужів є такою, що за життя їх переслідують і докоряють, але згодом – головню після смерті – їх прославляють. Про це писав на початку ХХ ст. звисний італійський поет Giovanni Pascoli у своїй поемі «La quercia caduta» (зрубаний дуб), і такою, правдоподібно, буде доля всіх великих мужів та жінок до кінця віків.

Сьогодні, вже майже 30 років після смерті Слуги Божого Патріарха Йосифа, ці його слова про о. Музичку звучать наче заповіт і напуття для грядучих поколінь. Покійний Патріарх Йосиф не був людиною компліментів і елеїних слів. Він може був вимагаючим і твердого характеру, але він знав хто і що вартує, і що вірність та лояльність зобов'язує не лише підчиненого, але і зверхника-настоителя. І як він знав, що його священникові роблять кривду, він захищав та ще більше цинив його. Даруй, Господи, Україні таких патріархів з роду в рід...

Нехай цей приклад Йосифа-Ісповідника послужить і нам. Вірність зобов'язує передусім наставника, головню, коли підчинений у потребі чи біді... Та й в неабиякий

а згодом єпископа, Івана Хоми, почав запрошувати о. Музичку викладати катехитику на УКУ в Римі. Бачачи, що о. Музичка людина працьовита, Блаженніший доручав йому різні завдання чи писання статей до «Богословії» чи «Вістей з Риму», що наш соленізант виконував з надзвичайною солідністю і точністю.

Щоправда, о. Музичка дорікав, що всі ці обов'язки відтягували його від написання наміченого ним підручника катехитики. Але коли так глянути, хоч би на річники «Богословії» від 1969 року, в якому почав поміщувати свої праці, наш днесь поставляемий doctor honoris causa, аж до її перенесення до Львова у 1997/98-ому році, бачимо, що він упродовж цих років опублікував 16 статей, 24 рецензії і 12 оглядів. Вся рубрика Всячина-Varia була його властивою доменею до 1998 року. А коли додати редакцію «Благовісника», різних листів і документів Блаженнішого Йосифа

і Мирослава-Івана, статті в «Ниві», у «Дзвонах», «Вістях з Риму» й інших наукових збірниках, сміло можемо сказати, що о. Музичка є одним з чільніших українських богословів ХХ і ХХІ століття. Щоправда, підручник катехитики ще не побачив денного світла, але його постійні конференції, реферати, науки, реколекції, які він виголошує з великою науковою прецизністю, принесли йому славу небувалого науковця-богослова, а то і людини з енциклопедичним знанням.

Переломовим роком в житті о. Музички був святий, 1975 рік. Був він таким для нього не тому, що це був ювілейний рік, але тому, що від того року наш Соленізант почав постійно жити і працювати тут у Римі, на Via di Vossese 478. Пригадую цей вечір, коли я вітав Отця на летовищі Roma-Fiumicino, привів його до УКУ, а він у типічно йому меланхолійний спосіб сказав: «То я вже тут. А звідси мені вже нікуди...».

Ніколи не забуду слів св. п. Патріарха Йосифа Ісповідника,

спосіб виявив своє довір'я і пошану о. Музичці Патріарх Йосиф. Він його іменував ректором УКУ, згодом ректором Колегії Святої Софії, він був коректором і фактично редактором всіх видань, які виходили під покровом Блаженнішого Йосифа, допомагав своїм знанням і досвідом у праці Міжепархіяльної Літургійної Комісії; був членом Римського і Британського Релігійного Товариства «Свята Софія» для українців католиків, від 1978 року дійсним крилошанином Львівського Архиепархіяльного Крилосу і митрофорним протоієреєм.

Можна було б довго говорити про різне в житті нашого Соленізанта, але на ще одну дуже важну подію хотів би я звернути увагу. А саме на день Лазаревої Суботи 2 квітня 1977 р., коли Слуга Божий Патріарх Йосиф висвятив у монастирі Студіон трьох владик: св. п. Степана Чміля, Івана Хому і Патріарха-Емерита Любомира Кардинала Гузара. З поза круга святиеля і цих трьох владик одним свідком цієї події був саме о. Іван Музичка.

Коли Україна стала самостійною, а Українська Греко-Католицька Церква вільною, о. Ректор Музичка з великим запалом пише, викладає, організує і публікує наукові богословські праці. Беручи до уваги довголітню наукову та многогранну працю о. Івана Музички, Вчена Рада Українського Католицького Університету 2 жовтня 2013 року одногласно рішила надати йому звання Почесного Доктора (doctor honoris causa) УКУ.

о. Іван Дацько,
27 листопада 2013 р.

КРАСА ПОКОРИ

Усі милуються красивими речами, краєвидами, красивими словами й висловами... і прагнуть виглядати красиво, особливо жінки. Це зайвий раз доказує, що людина як Боже творіння – глибоко містична істота, загадкова, багатогранна, вона не зупиняється на досягнутому, а постійно шукає стежки до досягнення вершин, стремить до досконалості.

Що ж прикрашає людину, надає їй іншого виміру та чинить її привабливою? У кожного своє уявлення про красу. Але більшість зійшлася б на тому, що красою для людини є одяг, парфуми, різного роду біжутерія. Також всі погодяться, що людину прикрашають риси її поведінки, слова як вираз її внутрішнього світу, її душі. Прикрашають людину передусім чесноти. Про це говорить нам Святе Писання, де Христос

тос повчає і закликає до чеснотливого життя, життя мудрого, життя у вірі й любові: бути терпеливими, скромними й покірними. Як ось у Євангелії від Луки: «Як хтось покличе тебе на весілля, не сідай на першому місці, щоб, бува, не знайшовся хтось, запрошений ним, поважніший від тебе, і той, хто тебе і його закликав, не підійшов і не сказав до тебе: Поступися цьому місцем! І тоді доведеться тобі з соромом посісти останнє місце.

А навпаки: коли тебе запросять, іди й займи останнє місце, щоб, коли прийде той, що тебе покликав, сказав до тебе: Друже, сідай вище! Тоді буде тобі честь перед усіма, що сидітимуть з тобою. Бо кожний, хто виноситься, буде принижений, а хто принижується, буде вишненим» (Лк. 14, 8–11).

Прикраса чесноти покорі дорого коштує. Її мають лише багаті в Бога люди, але такими можуть стати усі. Осягнути багатство Божої ласки дуже

просто: варто лиш перестати пересадно думати про себе і піклуватися собою, не рватися до перших місць, як не раз бачимо: перед виборами державні посадовці правдою й неправдою б'ються за крісла в парламенті або інших владних установах. Жадоба бути вищим, кращим від інших спотворює красу людини, її знецінює як особу. Переможець у таких перегонах часто стають черствими, нечуйними до інших, далекими від правди – наглухо занурені в болоті гордості та самолюбства.

Каже Христос: «Займи останнє місце» (Лк. 14:10). «Навчіться від Мене, бо Я лагідний і покірний серцем. Тож знайдете полегшу душам вашим» (Мт. 11:29). Скром-

ність, покоря – ось найцінніші прикраси людини. Ними прикрашена сама Божа Матір, і за це Її величають «усі роди». Ці прикраси необхідні, щоб бути з Богом у Небі. Частина ангелів зняли з себе прикрасу покорі, а надягли на себе лахміття гордості, і за це були викинуті геть з-перед Божого лиця. Краса покорі відкриває нам двері для любові Божої та наших ближніх, чинить нас привабливими. Нас тоді будуть по-справжньому любити. Господь візьме нас колись за руку й заведе на перше місце в Його Царстві, скаже: «Друже, сідай вище! Тоді буде тобі честь перед усіма, що сидітимуть з тобою».

о. Віталій Попадюк ЧСВВ, «Місіонар»

ХТ

ДЕМОНСТРАЦІЯ

13 лютого під час 52-ї міжнародної конференції з безпеки, яка відбувалася в Мюнхені з 12 по 14 лютого, українська спільнота міста під проводом Об'єднання Українських Організацій у Німеччині (ОУОН) провела успішну демонстрацію-мітинг на підтримку України під гаслом «Мир в Україні безпека в Європі».

До чисельних демонстрантів на Зендлінгер-Тор-Плац промовляли ведучі віче Андрій Несмачний (СУМ) й др. Орест М'ялковський (Пласт), а також адвокат-прокурор Мартін Луїтле. Було відспівано під проводом отців Володимира Війтовича, Івана Мачужака, Богдана Підлісецького та сестри Христофори молитву та «Вічна пам'ять» за тих, хто загинув на Майдані (Небесна Сотня) і тих, хто поклав свої голови за оборону цілісності України на її сході. Демонстранти пройшлися вулицями міста з українськими прапорами та плакатами на підтримку Надії Савченко, Сенцова і Корбанова, ув'язнених в російських тюрмах, скандуючи різні гасла. Метою демонстрації було нагадати світовим політикам, присутнім на конференції, і мешканцям Мюнхену, що російська агресія в Україні триває.

ПАНІ МАРИНА ПОРОШЕНКО В МЮНХЕНІ

В суботу, 13 лютого, у рамках участі Президента України Петра Порошенка на Конференції Безпеки, його дружина Марина разом з головою парламенту Баварії пані Барбарою Штамм, пані Мельник, дружиною посла

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ БЕЗПЕКИ

України в Берліні, і пані Костюк, дружиною Генконсула в Мюнхені, відвідала Товариство «Рідна Школа». Під час зустрічі з учнями, батьками та вчителями «Рідної Школи» дружина Президента підкреслила, що для України є надзвичайно цінною фінансова підтримка баварської канцелярії та мерії міста Мюнхен курсу оздоровлення 20 дітей бійців АТО, яких школа прийняла у жовтні 2015 року. З метою популяризації та розвитку української мови та культури серед учнів Марина Порошенко подарувала школі сучасну українську літературу.

Відвідуючи Український Вільний Університет (УВУ) – єдиний в Європі вищий навчальний заклад, в якому здійснюється викладання

українською мовою, пані Марина поспілкувалася зі студентами та обговорила з ними роль університету як мосту порозуміння між Україною та Європою. Пані Барбара Штамм запропонувала створити програму обміну досвідом між УВУ та вищими навчальними закладами Мюнхену. Сторони обговорили співпрацю у рамках соціальних проектів, спрямованих на допомогу українським дітям та людям, які постраждали внаслідок подій на Сході України. Наразі готується проект оздоровлення та відпочинку для українських дітей з Донецької та Луганської областей.

ЗУСТРІЧ З ОРГАНІЗАЦІЄЮ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК

Відбулася й зустріч з пред-

ставниками волонтерок української спільноти в залі парафії УГКЦ Покрова Пресвятої Богородиці та Святого Андрія Первозванного (на світліні). На зустріч прибув також Преосвященний Владика Петро (Крик). Зустріч організувала Організація Українських Жінок у Німеччині (ОУЖ). Пані Порошенко познайомили з громадськими діячками Німеччини. Було представлено понад 20 організацій з Мюнхену, Кельну, Берліну, Нюрнбергу та Дюссельдорфу. Голова ОУЖ, пані Марія Ковалишин, подякувала парафії УГКЦ за підтримку та представила присутніх й працю їх організацій. До слова була запрошена голова ОУОН пані Леся Шрамко, яка висловила сподівання на від-

критість української влади до співпраці з українською діаспорою та органами її самоорганізації. Пані Барбара Штамм висловила підтримку народові України. Її проукраїнська позиція виражена не лише політично, а й дієво. Зокрема, підтримкою організації відпочинку у Баварії для дітей учасників АТО. Зустріч закінчилася виступом отця адміністратора катедри Володимира Війтовича і пані Надії Галабурди, яка з нагоди 70-ліття існування ОУЖ подарувала гостям від імені організації вишиті нею серветки – пані Марині Порошенко за взорами Олени Пчілки (мами Лесі Українки), а пані Мельник, дружині посла України, подільськими качалочками. Пані Барбарі Штамм подаровано писанки, які написала Оля Галабурда. Пані Надія Галабурда повідомила дружину Президента про проект ОУЖ: ознайомлення молодих жінок з областями України, особливостями їх вишивок; 5.3.2016 відбудеться перша така презентація в рамках 70-ліття ОУЖ – знайомство з регіоном Волинь.

ВШАНУВАННЯ ПОЛЕГЛИХ

Після зустрічі пані Марина Порошенко з гостями й діями української спільноти взяла участь у вечірній відправі в катедрі УГКЦ Покрова Пресвятої Богородиці та Святого Андрія Первозванного. На Вечірню прибув також о. Валентин Смоктунович, настоятель УАПЦ в Мюнхені. Опісля, біля меморіальної плити, присутні вшанували пам'ять загиблих під час Голодомору 1932–1933 рр.

Продовження на 7 стор. ►

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ БЕЗПЕКИ

▼ Продовження. Початок на 6 стор.

ІНШІ ЗУСТРІЧІ

Крім того, Голова Благодійного Фонду Порошенка, дружина Президента України Марина Порошенко зустрілася з президентом голландської

організації SOFT Tulip паном Вільямом де Гуером, директором SOFT Tulip паном Еріком Блюмкольком та представниками робочої групи з реформування системи ін-

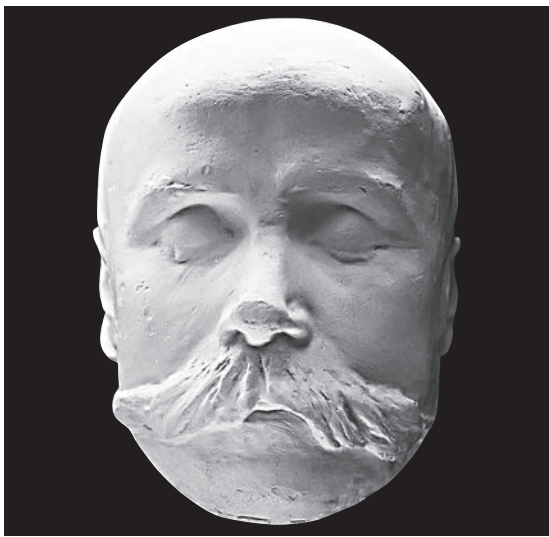
ституційного догляду та виховання дітей при Адміністрації Президента України. Під час зустрічі сторони обговорили важливість запровадження системи раннього втручання як однієї з ключових складових розвитку інклюзивної освіти. На прикладі успішно реалізованих пілотних проєк-

тів з боку SOFT Tulip у Закарпатській, Львівській, Одеській та Харківській областях учасники виокремили механізми

запровадження системи раннього втручання, які можна реалізувати на державному рівні в інших регіонах України.

Для «ХГ» Марічка Галабурда-Чигрин, за даними повідомлень пресового бюро Президента України, Генерального Консульства України в Мюнхені, Bayerischer Landtag, Фонду Порошенка, пресових повідомлень ОУОН, надісланих їй відеозаписів і знімок

ХГ

ПОХОРОНИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (ч. 2)

У Київ звістка про смерть Шевченка прийшла ще 26 лютого: «Вона, – каже д. Чалий, – громовиною рознеслася по місту. В університетській церкві відслужили панахиду». В день похорону Шевченка в Петербурзі служили панахиди в Чернігові, в Харкові, в Кременчузі, Одесі, Херсоні, Катеринославі, Катеринограді і скрізь по Україні, куди можна було подати звістку телеграфом.

Дійшла сумна звістка і до Галичини, до Дрездена, до Лондона. «Немов громом вдарила нас звістка про смерть Шевченка», – каже доня графа Федора Толстого, Катерина Юнге. «На чужині (в Дрездені) відправили ми панахиду, але душею і думками були біля Тарасової труни вкупі з його приятелями. Було щось незвичайно гірке, трагічне в смерті його, що сталася саме під ту годину, коли усі мрії і бажання Шевченка, якими він жив, починали так ясно і радісно здійснюватися. Люта доля поглимилася і повалила його тоді саме, коли світ волі (крепаків) освічував його своїм сяйвом і починав гріти своїм промінням теплим. Одного тижня не дожив Шевченко до дня оголошення закону про скасування кріпацтва. Гірко!»

IV.

Дозвіл перевезти тіло Шевченка на Україну дано в квітні. Доки останки поета почивали в Петербурзі, земляки часто збиралися на гробовище, і тут на могилі наш земляк отець Опатович правив панахиди. На могилі Шевченка завжди було повно квіток і вінків: вона так була засипана їми, що з під квіток не знати було ні землі, ні снігу:

вона нагадувала більш весну, життя, ніж смерть.

6 квітня в 40-й день смерті Шевченка земляки зібралися відправити звичайну панахиду і попрощатися з останками поета, перед тим як виїжджати його на Україну. М. Костомаров після панахиди висловив промову. Дякуючи Тарасові за гіркі сльози, що лив цілий свій вік за Україну, прохав його: «Благослови, батьку, кінчати те діло, що обіляв ти гіркими сльозами!».

Ранком 26 квітня усі українці, які були в Петербурзі і мали спроможність, зібралися на гробовище. Відкопали могилу, виїняли труну, вложили її в другу, зроблену з цини, запаляли і постановили на ресорному возі, уміснено на те зробленому. Невимовно сумна, а величава була картина. Очі всіх, хто був, журливо дивилися на чорну труну. В усіх лица охмарені глибокою тугою та скорботами; усіх пройняла одна думка: що оце остання хвилина прощання навіки з дорогим, любим поетом і чоловіком. «Доки Тарасова могила була в Петербурзі, здавалося нам, – каже редактор «Основи», – що смерть ще не все взяла з собою: а тепер прощай, Тарасе, навіки прощай!» Коли таким чином усіх гнітила печаль, виступив Куліш і мовив: «Що ж оце, батьку Тарасе! Ти від'їжджаєш на Україну без червоної китайки, заслуги козацької? Чим же ти нижчий од тих козацьких лицарів, що червоною китайкою вкривалися, заслугою козацькою пишалися? Ні один предок твій не сховався з цього світа без сієї останньої честі. Чи вже ж ти чужим чуженицею вмер на чужині? Що ж про нас скажуть на Україні, як ми

тебе вирядимо, не покритого червоною китайкою? Скажуть, що й ми такі перевертні, як ті дуки, що позабирали козацькі луги й луки... Ні, батьку! Ще не попереводились діти козацькі! Розкиньте ж, небожата, червоний цвіт славетний на чорній сумній домовині Тарасовій! Отепер їдь, батьку! Нехай земляки знають, що ми тут в столиці своєї святої старосвітщини не занедбали». «З'явися, батьку, серед рідного краю під своєю червоною китайкою! – говорив Куліш потім в останній промові. – Та згромадь навкруги себе сліпих, глухих і без'язиких: нехай вони із мертвих уст твоїх почують твоє слово безсмертне та нехай, помиляючись, почнуть говорити непозиченою мовою!».

Тужливий поїзд рушив через увесь Петербург до вокзалу залізниці: червоною китайкою давала людям знати, що то батько українського слова навіки покидає ту чужу столицю, де його за слово правди, волі і любові засуджено р. 1847 на нелюдське мордування в степу киргизькому.

Проводжати труну до нової могили на Україні петербурзька громада вирядила молодих своїх громадян Олександра Лазаревського та Григорія Честохівського. Скрізь по дорозі від Петербурга до Києва більш-менш торжественно стрічали і проводжали по містах труну з останками нашого великого поета-страдальника. В Орлі бажали спорудити вельми торжественну зустріч і проводи; але звістка спізнилася і орлівці не мали спроможності справити своє бажання. Тут, опріч українців, зустріли труну Тарасів приятель

Якушкін. Домовину, покриту червоною китайкою, поставили на дорозі. Прийшли гімназисти зі своїм куратором, директором та з учителями, і відслужили панахиду. Народу зібралося великий натовп, хоча домовина стояла в Орлі тільки дві години. Виїхавши за місто, орлівці відправили другу панахиду, випрохали собі вінки, що лежали на труні, і один з них розділили поміж себе, а другий взяли на спомин в гімназію.

Нарешті 6 мая труна з останками поета прибула до Дніпра і мусила тут спинитися і ждати дозволу адміністрації. Не можна мені вгадати, нащо треба було того дозволу. Раз дозволено було в столиці перевезти тіло на Україну, то якого ще іншого дозволу треба було? Але факт фактом. За дозволом до генерал-губернатора, як оповідає наочний свідок д. Чалий, поїхав Варфоломей Шевченко і отець Петро Лебединцев. Князь Васильчиков зараз же дав (та й не можна було йому не дати) дозвіл; але казав іти до митрополита і спитати, в якій церкві можна постановити труну до похорону. Митрополит казав везти тіло до церкви Різдва Христового, що стоїть біля берегу Дніпра, зараз при в'їзді в Київ з набережя. Тоді молодіж випрягла коней і самотужки повезла домовину. На протязі більш п'яти кілометрів часто зупинялися і говорили промови, читали вірші.

Тим часом повстало питання: де саме похоронити тілліні останки генія українського слова? Петербурзькі громадяни сього питання вкінці не вирішили, лишень указували, що, може б, придатніш за все похоронити у Києві. Знов

же, коли хоронити у Києві, дак на якому гробовищі? Чи у Видубицькому Монастирі, чи на Аскольдовій Могилі, чи на Щекавиці? Але, в усякому разі, на горі, побіля Дніпра. Варфоломей Шевченко був тієї думки, щоб похоронити на Щекавиці, і казав там викопати могилу. Отже, коли з труною приїхав Честохівський, дак все перемінилося. Д. Чалий оповідає, що Честохівський сказав, що він був при останніх конаннях Тараса і, коли спитав його, де його похоронити, дак він відповів: «В Каневі». Честохівський розповів неправду: при смерті Тараса його не було, як се повів потім Ол. Лазаревський, але думка його усім подобалася, бо вона більш-менш відповідала і Тарасовому бажанню. В своїх віршах, найпаче в «Заповіті», він висловив бажання, щоб його поховали на горі біля Дніпра. А на Чернечій Горі біля Канева Варфоломей тоді вже довів до краю придбання землі для Тараса під хутір, куди він бажав перебраться на весні. Таким чином, могила його на Чернечій Горі зовсім відповідала бажанню його осадити на тій горі свою селитьбу. І ми тепер можемо тільки з подякою згадувати, що Честохівський не дав похоронити Шевченка на Щекавиці.

V.

В неділю 7 мая йшов дощ: але він не перешкодив, щоб церква, де стояла Тарасова труна, і увесь цвинтар були повнісенькі народу під час похоронної Служби, котру правив отець Лебединцев. Говорити в церкві промови адміністрація заборонила. Саме коли правилася панахида, одна дама, уся в чорному, положила на труну терновий вінок. Се була найкраща мова без слів!..

З церкви похоронна процесія рушила по набережжі до пароходу, щоб пароходом везти тіло в Канів на Чернечу Гору. По дорозі держали промови (тоді ще студенти) Антонович Володимир, Драгоманів Михайло і Стоянів Ол., нарешті інспектор 11-ої київської гімназії д. Чалий. Чалий говорив мовою російською.

Продовження на 8 стор. ►

ПОХОРОНИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (ч. 2)

▼ **Продовження. Початок на 7 стор.**

«Поезія Шевченка, – сказав він між іншим, – завоювала нам право літературного горожанства і гучно подала свій голос в сем’ї слов’янських народностей! От в чому велике значення Шевченка і його слава, що довіку не зав’яне!...»

Проводити тіло Шевченка поїхали на парохід Тарасові брати і сестри, Варфоломей з своєю родиною, Чалий і Сошенко з жінками, старий приятель Шевченків поет Віктор Забіла, Лазаревський, Честахівський і чимало студентів.

На другий день парохід приплив до Канева. На Дніпрі тоді стояла велика вода, через що парохід мусив спи-

нитися геть від берега. Не малої праці треба було ужити, щоб перевезти труну на берег: нести на руках, бредучи по коліна в воді по грузькому дні, не можна було: звичайний човен не підняв би важкої труни... Довго міркували коло оцієї труднощі і нарешті стали на тому, щоб привезти простий драбинчастий воловий віз і на його переложити з парохода труну. Так і зробили: від парохода повезли воза не кіньми, не волами, а самотужки.

На березі стояв великий тиск народу. Духовенство торжественно зустріло труну з дорогими для України останками найкращого сина

заплаканої нені. Постановили труну на мари і з великою честію внесли в соборну церкву. Яму на Чернечій Горі викопали студенти та інші поклонники поета, що поприїздили до Канева.

10 мая з Канева і з околиці зібралося стільки народу, скільки, може, Канів і не бачив на своєму віку. Після торжественного Богослуження всього соборного духовенства протопоп Мацкевич держав у церкві промову. Вказавши на великі заслуги і значення Шевченка як народно-національного поета, оратор мовив: «Ти, стародавний Дніпре, що пишаєшся своїми хвилями сивими! Тобі судилося на своїх ребрах-хвилях привезти до нас Шевченкові останки; повідай же ти нам про дорогого

для кожного українця чоловіка-кобзаря! Був час, що про нашу Україну думали, що се край невдатний до високих чувств і думок, але Шевченко довів, що край сей, де забули про освіту народну, має душу і серце, приступне для всього високого та прекрасного. Так, померший брате! Світ твій просвітиться перед людьми: вони побачили твої діла добрі і прославили Отця, іже на небесах. Минуть віки, і далекі нащадки дітий України побачать і пізнають, хто був Тарас Шевченко! Бажав ти, брате, жити у Каневі: от і живи до кінця світу. А ти, Україно! Побожно шануй наше місто, бо у нас почивають кістки Тараса Шевченка. Тут на одній з найвисших гір Дніпрових покоїтиметься прах його, і як на горі Голго-

фі, подібно хресту Господньому, стоятиме хрест, котрий буде видно і по той, і по сей бік вашого славного Дніпра».

З собору похоронна процесія, оточена величезним тиском народу, рушила на Чернечу Гору; і тут на шпиль горі похоронили навіки останки того Велетня, якого «за Україну замучено колись...».

Над тією могилою генія українського слова нині стоїть височезний залізний хрест і німо промовляє до українців:

*Любіть її во врем’я люте...
За неї душу положіть...*

Кониський О. Я. (1836–1900), скорочений варіант роботи «Тарас Шевченко-Грушівський: хроніка його життя», у Києві, 1898, грудень

Українці в Швеції

НА ЗАВЕРШЕННЯ РІЗДВЯНИХ СВЯТ

Добігають докінця різдвяні свята і погода в цьому сприяла, бо дощило, дощило у лютому. Це досить дивно для суворой Швеції. Залишаються у пам’яті: хатня метушня перед Святвечором, торжественний день Різдва, а той другий празник святого Василя та Водохреща...

7 лютого після Святої Літургії було проведено завершення святкування різдвяних свят. Виступили діти, що ходять до української недільної школи та вивчають катехизм з о. Мирославом. У виступі дітей прозвучали різдвяні вірші, колядка, віншування та привітання. Дітей приготували батьки і вчителі недільної школи. Щиро і радісно лунала з дитячих вуст пісенька, яку навчила дітей Оксана Кормило:

*Прилетіли Ангелята,
Як пташата з неба,
І співали всі Дитятку
Весело, як треба:
Гей же, гей же! О Ісусе!
Гей же, гей же! Слава!*

Прощаємось з різдвяними святами, та тепло і радість свята залишаються з нами. Миру, злагоди та Божого благословення усім!

Для «ХГ» Н.Войтюк, Стокгольм

ХГ

ОЦІНКА, ДІАГНОЗ, ПРОГНОЗ

Здається, що світ котиться під укіс: Євросоюзу загрожує розпад через розбіжності з приводу біженців, міжнародний тероризм приймає все більш загрозливих масштабів, в наявності всі ознаки повернення «холодної війни», наростають катастрофічні зміни клімату. Ці загрози, на думку магдебурзького політолога Томаса Кліче, привели в Німеччині до якогось «глобалізаційного шоку», змушують кожного переглянути свої погляди.

Згідно Кліче, все більша взаємопов’язаність і взаємозалежність подій

Психолог ставить вбивчий діагноз: німці страждають «отупінням від колективної розслабленості». У багатьох зараз посилюється відчуття того, що світ знаходиться на краю загибелі – настільки багато жакливого відбувається останнім часом. Три дослідники з різних областей знань підтверджують це враження і чітко пояснюють це безумство.

в світі зіштовхує нас з новою реальністю, яка змушує нас переглядати наші колишні уявлення про світ, а це неприємно і болісно. Поряд з «глобалізаційним шоком» німецьке суспільство, на думку психолога, страждає свого роду «колективною розслабленістю» – інертністю мислення, обумовленої прагненням до внутрішнього комфорту.

«Ми всі звихнулись» – вважає політолог. Коли люди вважають за краще тричі на рік їздити у відпустку або дивитися по телевізору «Табір в джунглях», замість того, щоб спробувати хоч трохи розібратися в осно-

вах економіки, політики і суспільного життя, демократії загрожує серйозна небезпека. Дослідники заговорили про таку собі пізню, або перехідну фазу демократії.

Учений не самотній у своїх не дуже оптимістичних висновках. В інтерв’ю газеті «Ді Цайт» йому в певній мірі вторить психотерапевт Йоахім Мааз. Мааз теж говорить про значні відхилення в розвитку суспільства і приходить до того ж висновку: «Ми всі звихнулись». «Люди збожеволіли на ідеї постійного зростання добробуту, охоплені манією споживацтва: все повинно ставати краще, рухатися

швидше, підніматися вище», – критикує психоаналітик.

З тривогою дивиться в майбутнє Європи також французький економіст Жак Атталі. Нинішні напружені відносини між європейськими країнами і загроза скасування Шенгенської Угоди не обіцяють континенту безхмарного майбутнього. Атталі навіть бачить на горизонті європейської історії можливість нової війни: «Якщо ми будемо продовжувати в тому ж дусі, то ще до кінця сторіччя може вибухнути нова франко-німецька війна», – заявив учений в інтерв’ю телеканалу BFMNV.

Час покаже, чи підтвердяться ці похмурі прогнози, але той факт, що ми живемо в бурхливій, непередбачувані часи, сумніву не підлягає.

Подано за журналом «Focus», переклад отця Богдана Підлісецького